

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris Theologia Tripartita Universa

Complectens nunc Bibliothecam perfectam Viri Ecclesiastici, ordine
sequenti

Controversiae Heterodoxae Ac Scholasticae - Cum speciali Notitia rerum
Modernarum, & Chronologia totius Monarchiae Sacrae, & Saecularis,
Pontificum, Conciliorum &c. Haeresum omnium, ac Propositionum
damnatarum Mundi Sex Aetatum ...

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Articulus VIII. Notitia Brevis, ac Divisio Partium praecipuarum Orbis
universi, Asiae, Africae, Americae, Europae, cum hujus Partibus praecipuis
&c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38447

A S I A.

piam fecit illis ex suis quibus id luberet, unde in eam rem inter *Dermisium*, & *Richardum* Comitem *Strangbo*, & alios proceres conventum fuit. Quorum copiarum ex Anglia appulsa, cum iis quos *Dermisium* regere potuit militibus, in *Lageniam* penetrarunt. Sed *Roderici* Regis copias his obviantibus, temperatum est à prælio, cum *Dermisium* pacificetur Anglicas copias remittere. Verum is novi subsidii per Comitem *Strangbo* adducti fiducia, pactum violavit, & *Dublinum* versus ac *Midiam* hostiliter ab eo progressum est.

Interea *Dermisio* *Lageniæ* Rege è vivis excedente, cum novis copiis *Waterfordiam* appulsus est ipse *Henricus* Rex Angliæ, qui mox duos *Momonie* Reges ad nutum obsequentes habuit, quorum exemplum aliqui postea Reges fecuti: quo rerum articulo *Lageniæ* ac *Midie* partes præcipuas sibi Angli desumpserunt.

Ab illo demum tempore *Domini Hibernia* titulum Regis Angliæ retinuerunt. Titulus ille primum *Henrico* collatus fertur ab *Adriano IV.* Pontifice natione Anglo, eâ lege ut *Sedi Apostolicæ* singulos asses pro singulis *Hiberniæ* domibus quotannis persolveret, ac *Catholicam Religionem* ad pristinum decorem, & populum ad laudabilem vitæ normam redigeret, quæ certè traditur etiam tunc cum magno *Sanctorum* numero in *Hibernia* floruisse. Hoc modo *Reges Angliæ* *Dominatum Hiberniæ* primum adepti, antiqua illius instituta, ac Regium in ea nomen exauferarunt. Infelici sanè eventu, non tam ab externo Angliæ dominatu, quam ab inducta postea in Angliam *Hæresi*, cujus sævitia in hodiernum diem gravissimè laceratur *Hibernia*, Deo, Regique semper fidelissima.

ARTICULUS VIII.

NOTITIA BREVIS

ac Divisio Partium Orbis univèrsi.

Totus Terræ globus dividitur potissimum in quatuor partes, Europam, Asiam, Africam, & Americam, quarum singulæ sunt quasi totidem terrarum Continentes, vel quasi magna Insulæ, quas Oceanus circumfluit, & dividit. Ambitum autem Terræ totius statuunt communius *Cosmographi* complecti viginti duo leucatum millia: *Roboult* pauciora, alii plura. Gradus in quos dividitur totus circuitus Terræ sunt trecenti & sexaginta. Unus autem gradus meridiani terrestris complectitur viginti quinque leucas. Superficies Terræ in qua nos consistimus distat à Centro Terræ circiter mille quadringentis & triginta leucis. Globus autem Terræ totius major est corpore Lunari circiter quadragies quinque: Sed Solari corpore est plusquam centies, & ut aliqui computant plusquam centenis aliquot vicibus minor.

Agemus hic breviter prius de aliis Terræ partibus, ut postea plusculum de nostra Europa annotemus.

Ab initio Asia fuit pars Terræ nobilissima, utpote, quæ prima genus hominum intra se conspexit, & in alias mundi partes, tamquam aliquod orbis seminarium transmisit.

Asia quippe prima Gentium ritus sacros, mores, rationemque rectè vivendi aliis Gentibus communicavit: & ipsum *Deum incarnatum*, scilicet *Christum*, in *Judæa* orbi exhibuit.

Sita est Asia in parte orbis Orientali respectu continentis nostræ regionis. *Asia Minor* pars est Asiæ majoris, estque in mari Mediterraneo ubi est insula *Cyprus* & *Rhodus*, hodieque nominatur *Anatolia*.

Asiæ fines sunt à Septentrione Oceanus *Schyticus*, ab Oriente mare *Eoum*: à Meridie mare *Indicum*, sive *Rubrum*: ab Occidente sinus *Arabicus*, & *Isthmus*, qui est inter sinum *Arabicum* & mare *internum*: atque inde *Maria Phœnicium* & *Egæum*, *Propontis*, *Pontus*, *Mæotis lacus*, *Tanais amnis*, & *Obium flumen*.

Longitudo Asiæ summa est inter *Hellespontum* & *Malacam* extremum *Indiæ* *Emporium*, miliarium germ. cxxx. id est, 1300. Latitudo inter fauces *Arabici* sinus, & *Tabin* promontorium, quod est ad fretum *Anian*, est mill. cxxx.

Hodie tota Asia in quinque potissimum dividitur partes, quarum I. est *Tartaria*: II. *China*: III. *India*, sub quibus Insulæ adjacentes: IV. *Perfarum* sive *Sophorum Imperium*, sub quo comprehenditur *Armuziæ* peculiare regnum: V. *Turcicum imperium*, in Asia maximè situm.

De aliquibus Asiæ partibus mira refert *Joannes Boëmus* lib. 2. In parte *Indiæ* nasci homines monoculos, alios monopedes, id est, unius pedis, sed latis simi. Apud *Clesium* legitur quasdam feminas ibi tantum parere, natosque illico canos fieri. Esse quoque gentem alteram quæ in juventute sit cana, sed in senectute nigrescat. Esse aliam in qua feminae quinquentes pariunt, sed ultra octavum annum vivendi spatium non protrahere. Moris esse apud *Scythas* ut cum Rege defuncto quinquaginta ex ejus famulis intimis sepeliantur, & totidem ex equis præstantissimis: Item apud *Cathæos Indos*, qui plures habent uxores, ut earum charissima, cum marito mortuo in eodem rogo concremetur, quod illæ plurimum ambiunt. Qui *Gangis* fontem accolunt vivere solo odore pomorum *Sylvestrium*, & longius pergentes illa in eum finem secum conferre.

Inter *Turcas* saltem Asiæ, Campanarum usus non permittitur. Templâ non nisi *Discalceati* ingrediuntur. Ad sedendum nullis scammis, aut sedilibus utuntur: sed decenti membrorum compositione supra terram puerorum more recumbunt. Mensa ad quam vescuntur ut plurimum est corium bubulum & hirsutum supra terram stratum: & cum circulis & corrigiis insertis ita accommodatum ut possit instar *burse* complicari & facile quocumque deferri. Hæc tantum pauca delibo ex pluribus apud *Boëmum* supra citatum, aliosque.

De cetero, in Asia Loca maxima quæ sunt à sinu *Arabico* usque ad *Promontorium* vulgò *Cabo de Lam-po*

rsde
kin

theo-
logia

po dictum (quod est ad 30. gradum latitudinis borealis) omnia ferè possidet regnum Lusitaniæ, aut sibi tributaria fecit, ut tradit Carolus Stephanus, & latius alii.

Ex quibus etiam patet, in *Africa* multis locis Religionem Christianam & Romanam etiamnum coli, & agnosci.

A F R I C A.

Jungitur *Asiæ* exiguo freto *Africa*, quæ est maxima terrarum Peninsula in forma pyramidalis, in Ambitu complectens tria millia & triginta circiter miliaria germanica. Pars magna *Africa* est inculta, & aut arenis sterilibus obducta, aut ob situm cæli terrarumque deserta, aut infestatur multo ac malefico genere animalium, in universum vasta est magis, quam frequens. Quædam tamen partes illius sunt eximie fertiles. Græcis *Lybia* dicitur, à *Lybia* Epaphi filii Jovis filia: *Africam* autem ab *Astro* Herculis filio dictam volunt.

Maria eam cingunt, quæ sol oritur Rubrum, quæ medius dies *Æthiopicum*, quæ occidit sol, *Atlanticum*: à Septentrionibus Internum, *Africum* seu *Lybicum* dictum, quæ eam alluit.

Longitudo ejus summa computatur ab Herculis freto ad Promontorium bonæ spei mill. 1000.

Latitudo inter duo promontoria, *Hesperium*, vulgo *C. Verde*, & *Aromata*, quod est juxta fauces *Arabici Sinus*, vulgò nunc *Coarda Fui*, mill. 101. Terra ipsa, nisi quæ interno mari accedit, obscurè veteribus nota. Ultra autem *Nili* fontes ac montes *Lunæ* profus incognita.

Regiones ac Gentes, in quas *Africa* divisa fuit quondam, sunt, *Ægyptus*, *Cyrenaica*, *Africa minor*, seu propriè dicta, *Troglodytæ*, *Garamantes*, *Numidia*, *Mauritania*, *Gatulia*, *Lybia interior*, *Arabia Troglodytica*, & *Æthiopia*. Partem *Africa* maximè meridianam Europæ incognitam, detexerunt *Portugalli* à centum 20. circiter annis.

Inter celebratissimas *Africa* Urbes est *Carthago*, ubi constat celebrata fuisse varia *Ecclesie Romanae* Concilia. Unde ulterius patet olim, hodieque in illa Orbis parte Religionis *Romanæ* cultum, & Episcopatus plurimos præsertim sub *Hispanis* & *Portugallis* repetiri. Certè olim ex ea prodierunt summi *Ecclesie Romanæ* Doctores, *S. Cyprianus*, *S. Augustinus*, *S. Fulgentius*, *Tertullianus*, *Arnobius*, ac *Victor Uticensis*. Præter antiquos plurimos, *Africa* totius mores, & instituta *Joannes Leo* magno volumine descripsit.

De moribus saltem antiquis in quibusdam *Africa* partibus tradit qui supra *Beemius* lib. 1. *Mulieres* *Ægyptias* virorum obire munia, & contra viros mulierum. In *Lybia* *Amazones* feminas solitas ad bella proficisci, & in Republica principatum exercere, viris ad Domestica officia mancipatis: ideoque illas consuevisse suis infantibus masculis brachium dexterum confringere ut essent ad bellandum inepti. Moris esse apud *Ægyptios* defunctorum parentum corpora tradere in debitorum pignus suis creditoribus, sic ut summa filii afficerentur infamia, & sepulturâ carerent, si tradita corpora postea non redimerent. Populos esse in *Æthiopia* qui vocantur

Rizophagi, qui vivunt ex solis radicibus arundinum saxo contulis, ex quibus & placentas conficiunt, & ad solem tantum excoctas placidè & securè tota vita in cibum sumunt, adeo natura simplicibus contenta. Alii sunt populi qui dicuntur *Ilophagi*, qui cum uxoribus & liberis per campetria vagantes, Arborum ramis tenerioribus ac supremis, dentibus tamen contritis, victitant: & hinc avium more adeo sunt agiles, ut facile de arboribus in arborem prosiliant: quod si quando deciderint ob corporis levitatem nihil laeduntur.

A M E R I C A.

Est *America* Europæ quam *Asiæ* propinquior, miliarium ducentorum inter *Hiberniam* & *Cana-*
diam, proximiorè *Africa* partem, intercedente navigatione.

Americam ab antiquissimis temporibus cognitam fuisse Europæis, ex Platone simul atque *Diodoro* Siculo probari potest. Apud *Platonem* in *Timæo*, *Sacerdotes* *Ægypti* narrant *Soloni Atheniensi*, qui 100. circiter annis ante Christum natum vixit, Insulam fuisse quondam contra fretum *Herculeum* *Africa* simul & *Asiæ* majorem, nomine *Atlantidem*: Postmodum verò immani terræ motu, ingentique unius diei ac noctis illuvione, sub vasto gurgite mergam fuisse: Ac inde mare, quod eam insulam, ac fretum *Gaditanum* interjacebat, immeabile & inscrutabile redditum, limo paulatim impediente, quem illa insula subsidens præbuisse.

Dicta nunc est tota hæc continens *America*, ab *Americo* *Vespulio* *Florentino*, qui *Emanuelis* *Portugallie* Regis auspiciis à *Gadibus* ann. 1492. profectus, primus ex Europæis (quantum memoria proditum) eam ingressus est. Quamquam hoc prior *Christophorus Columbus* *Genueusis* anno 1492. hoc est, anno 1492. Insulas *Americæ* *Hispaniolam*, *Cunam*, & *Jamaicam* adierit. Post hos frequentes in eam navigarunt *Hispani*, *Galli*, *Angli*, quorum alii aliis inibi Regionibus detectis, nomina suâ quique lingua imposuerunt. *Mediterraneorum* cognitio parum certa est: maximè quæ sunt veras *Septentrionem*. *Maritimæ* autem oræ *Hispanorum* armis maxima ex parte subactæ.

Longitudo ejus summa inter duo freta, *Aniam* & *Magellanicum* null. Germ. 100000. Latitudo maxima inter promontorium vulgò *Cabo de Fortuna*, juxta fretum *Aniam*, & Promontorium vulgò *C. de Beeton* in nova *Francia*, mill. 10000. ut habet *Cluverius*.

Dividitur universa in *Septentrionalem*, quæ & *Mexicana*, & *Meridionalem*, quæ & *Peruviana*, exiguo isthmo alteram ab altera discernentes. *Americæ* partes & mores, & quod sequi solent Religionem sui Principis, pluribus descripsit *Ortelius*, *Gemma Frisius*, *Franc. Lopes Gomara*, *Morerus*, alique.

Ex dictis etiam patet tam olim, quam hodie per *Europæorum* navigationes, colonias, aut commercia in *America* quoque fidem Catholicam pluribus locis coli, & agnosci. Immo illic per *Europæos* sex Archiepiscopatus, cum pluribus Episcopatibus florere, tradit

Morerus in suo dictionario historico
verb. *America*.

EURO.

EUROPA.

Hodie Europa, quam incolimus, est ab Occidente respectu Asiae, & à Septentrione respectu Africae. Est illa terrarum omnium celebratissima tam à virtute armorum, quam à litterarum & artium gloria, quibus omni aëvo reliquas orbis partes præcelluisse traditur. *Formam* illius tradit Strabo, alique, esse extensam instar figuræ Draconis, de qua infra.

Longitudo Europæ summa inter Hispaniæ promontorium sacrum, ad fluminis Obii ostium, miliarium Germanicorum circiter 10000. id est 500.

Latitudo maxima à Tænaro Peloponnesi promontorio ad Scritofinnæ promontorium Rutubas, vulgò nunc Noortkyn dictum, miliaria 101. id est, 510.

Divisa olim fuit Europa in varias Gentes Regionisque, quarum nomina, etiam nunc clara, sunt ista: Hispania, Gallia, Germania, Vindelicia, Rætia, Italia, Noricum, Pannonia, Illyricum, Epirus, Græcia, Macedonia, Thracia, Mælia, Dacia, & Sarmatia. In Insulis verò Oceani maximis, Britannia, Hibernia, Thule: Maris intetnæ, Balesares duæ, Sicilia, Sardinia, Corsica, Creta, Eubæa, cum aliis minoribus sine numero.

Hodie dividitur aliter in complura Regna, atque Principatus. Regnorum præcipua sunt, Hispania, Gallia, Anglia, Hibernia, Scotia, Norvegia, Suedia, Dania, Germania, quod nunc Romanum vocatur Imperium: Dein Polonia, Bohemia, Ungaria, Slavonia, Croatia, Dalmatia, Bosnia, Servia, Bulgaria, Tartaria minor, sive Præcopenis: Item regnum Neapolitanum, & Sicilia. Archiducatus unus est Austriae. Magni Ducatus tres; Moscovia, Lituania, & Tuscina. Ducatus & Principatus innumeris. Figuram universæ Europæ Strabo dedit Draconis: cujus caput Hispania, collum Gallia, Corpus Germania, alæ dextra lævaque Italia, ac Cimbrica peninsula.

Interea varia etiam in Europa prodigiosa, hæc referunt fidi Scriptores.

1. In Gallaciâ in portu Mongiæ, Navem grandem perfare integrè lapideam sic ut ipsa vela sint saxea, & tamen molem tanti ponderis unius pueri digito tactam moveri.

2. In eadem Gallaciâ Antrum spectari tam immense longitudinis ut nemo unquam etiam plurium dierum itinere ullum in eo finem invenerit.

3. Villillæ oppido Hispaniæ, Campanam esse mirabilem, quæ quando imminet Reipublicæ Catholice eventus summo perè infortunatus, aut etiam fortunatus, nemine impellente, ex seipsa pulsari aliquot antea mensibus, quod sæpius & certò factum testantur varii apud Marianam de rebus Hispaniæ lib. 21. cap. 20.

4. Pisces ex terra fossiles reperiuntur variis locis quod nominatim de Gallia testatus est Livius, etiam per aratrum effossos.

5. Mons est in Lusitania nomine Stella in cuius summo cacumine inveniuntur in Lacu fragmenta navium ex aliquo in mari naufragio, cum tamen à mari distet plusquam 12. leucis. Alia in hoc genere mi-

ra fati indicant mundum subterraneum esse, meatibus innumeris pervium.

6. Hispali pureus est, qui crescente maris aestu minuitur, & decrecente augetur, ut refert Plinius l. 2. cap. 97.

7. Idem tradit Ullispone Equas fuisse aliquas quæ ad certum ventum obversa secum concipiebant velocissimum, sed vitæ brevissimæ.

8. Compluti Saxum servari quod oleum salutare extudat, testatur Nierenbergius, & se illud vidisse.

9. In Groenlandia sine Europæ ad Occidentem, Nox durare traditur per medium circiter annum: Mare illi adjacens Balesis abundat monstrois magnitudinis: Frigoris ibi tanta inclementia, ut homines vix possint illic modico tempore durare: pars aliqua illius terræ Regi Daniæ subiecta est.

Nunc in particulari de Regionibus Europæ præcipuis.

Hispania (ut tradit *Carolus Stephanus* in suo dictionario historico, verbo *Europa*) regio est ultra modum fertilis: Frugum omnigenum, vini, & arborum copiâ nulli posthabenda, sed optimis orbis partibus comparanda. De reliqua Hispaniæ præstantia scripsit *Strabo* libro 3. & septem sequentibus. Et recentius *Voletramus*, *Munsterus*, *Andreas*, *Sylvius*, alique, de qua infra. De Gallia scripsit *Possellus Carolus Stephanus*, alique. De Germania, Italia, Anglia, scribunt prædicti, *Ortelius*, alique in particulari.

HISPANIA.

Porro de Hispania tradit *Morerus* in dictionario historico, illam esse Europæ partem maximè occidentalem: & olim divisam fuisse in 14. regna, quæ sunt ad Septentrionem Navarra, Biscaya, & Asturia. Ad occidentem Galicia, Portugallia, & Algarbia. Ad meridiem Andaloufia, Granada, & Murcia. Ad orientem Aragonia, Catalonia, & Valentia. Et in patria medio Leon, & Castilia nova & vetus. Urbs Regni Capitalis modo est Madritam, olim Tolertum, & Hispali.

Habet Hispania 8. Archiepiscopatus, & Episcopatus 45. Metropolitanæ illius Civitates sunt, Toledo, Burgos, Compostella, Hispali, Granada, Valentia, Saragossa & Terragona.

Hispaniæ Rex dominatum habet omnium amplissimum. Et in quatuor Orbis partibus varias possidet Ditiones latè extensas. Præter alias alibi, in Italia Regnum Neapolitanum, & Siciliam, Ducatum Mediolanensem, Orbitello, Final, Insulas Baleares, Majorcam, Minorcâ & Sardiniam. In Africa ad Barbariam possidet loca quæ dicuntur, Oran, Arach, Mahamor, Pennon, Marfalquini, Mellille &c. In America Insulas Canariæ cum reliquis, præter Brasiliam & alia quæ illic à Francis & Anglis possidentur. In Asia illius sunt Insulæ Philipinæ, & plura alia ibidem loca.

Hujus amplitudinis extensionem per 4. Orbis partes sic computant aliqui, ut asserant, in terris Regis Hispaniæ Solem numquam occumbere, quia earum aliqua pars ubique soli subest. Unde extat ad illum Epistola Regis Perfarum cum hac inscriptione, *Regi qui solem habet pro galero.*

Com-

Isde
kin

theo
logia
D. IV
25

Computant etiam alii cum prædicto Morero, divitias quæ ex solis Indiis Hispano provenerunt ab earum occupatione ad annum 1618. ascendisse ad quinquecentum, triginta sex milliones auri. Duo referuntur in Hispania Ponres omnibus admirandi.

Unus Pons supra quem aquæ transeunt, qui est Aquæ ductus Hispanicus. Pons alius ditissimus orbis, & ubi possit instrui exercitus ad prælium, qui est de la Gaudiane.

Archiepiscopus habet Hispania Quatuor Potentissimos. Primus in his est, Archiepiscopus *Toletanus*, qui & Hispaniæ Primas, & Castellæ maximus Cancellarius: & in Reditibus annuis habet octoginta millia ducatorum. Secundus Archiepiscopus *Hispalensis*, habens annuè 24000. ducat. Tertius Archiepiscopus *Compostellanus*, habens 20000. ducat. Quartus Archiepiscopus *Granatensis*, habens 10000. ducat.

Episcopi cum his sunt universim Quinquaginta quinque, Burgenfis, cujus reditus 20000. ducat. Seguntinus, non minus. Cochenfis, Placentinus, Palentinus, Mentefanus, Segovienfis, &c.

Ordines etiam Militares in Regno Castellæ Tres potentissimi recententur, S. Jacobi, Alcantaræ, & Calatravæ. Ordo ille S. Jacobi habet in regno Castellæ *Commendas* quadraginta duas, quarum duæ habent annui reditus 14000. ducat. Una alia 12000. & una alia 10000. & quæ minimum 1000. ducat. Idem Ordo in regno Legionensi habet *Commendas* quadraginta sex, cum maximis etiam reditibus.

Ordo *Calatravæ* in utroque simul regno prædicto *Commendas* habet triginta quatuor. Ordo *Alcantaræ* *Commendas* triginta duas. Ita hæc recentet fufius Marinæus, alique.

Seminaria Hibernorum pro Catholica Fide in ea Gente conservanda, Hispali unum, alterum Salmanticæ, alterum Compostellæ, alterum Ulyssipone, alterum Compluti, hoc excepto, alia Rectores habent Societatis. His adde in Belgio Seminarium Lovanienfè, Antverpienfè, Insulensè, Tornacensè. Harum singula totidem sunt Gemmæ charitatis, quæ in Hispaniæ Corona lucebunt in perpetuas æternitates.

De Regum Hispaniæ antiquitate, serie, & ordine successions per singula huc usque secula, vide hic paulò supra de Notitia Monarchiæ secularis.

HIBERNIA.

DE Hibernia, ut alios præteream, sic scribit prædictus *Carolus Stephanus ver. Hibernia*. Britannicarum, inquit, Insularum maxima, collateralem habet Britanniam majorem ab Oriente; solum Oceanum ab Occidente; ab Aquilonari verò parte trium dierum velifico cursu Boreali Insularum maxima Islandia jacet. Gleba præpingui, uberi que frugum proventu terra est felix. Pecore montes, nemora feris abundant: Pascuis tamen quam frugibus, gramine quam grano fecundior: melle, & lacte dives: fluminibus egregius scinditur & rigatur. Falcones, accipitres, & nilos præ aliis Regionibus copiosè producit, cum Aquilarum, variarumque omnigenum avium numero. Ferarum quoque cunctas fere species continet. Venenosis omnibus caret. Terræ mo-

tus hic nunquam: vix femel in anno tonitru auditur. De moribus incolarum, & stupendis naturæ operibus nonnulla scripsit ex Gyraldo *Ortelius*, & nos ad Vitam S. Patricii à nobis editam anno 1671. De Constantia illius perpetua in Religione Romana vide hic inferius *Tomo Tertio post Summam Doctrinam Christianam*.

Hibernia quatuor Provincias complectitur, & quintam quæ Media sive Midia dicitur.

Episcopatus habet duodecim, cum his simul Archiepiscopatus quatuor, Armacanum, Dublinensem, Castellensem, Tuamenfem.

In ea à probatis Scriptoribus notantur Naturæ aut Gratiæ rara prodigia.

1. Quod nulla habeat in toto Regno animalia venenata, nec ranam quidem. Imo quod gleba aliqua illius Terræ aliò advecta animalia venenata atactu enecat.

2. Quod in eo sit Lacus, in quo si per aliquod longius spatium palus ligneus usque ad terram infigatur, pars quæ est Terræ infixæ convertitur in ferrum, pars quæ est in aqua in lapidem, pars verò quæ est supra aquam lignum permanet. De hoc meminit etiam Molina in descript. Gallicie, alique.

3. Quod ad occidentalem Hiberniæ partem ad *Conatiæ* sit Insula nomine *Aren*, à S. Brendano olim consecrata, in qua aliqua hominum corpora nec humantur, nec putrescunt, sic ut aliqui suos avos, atavos, & tritavos mirando aspiciant, & dignoscant.

4. Quod in *Momonis* provincia Fons existat, cujus aquis si quis abluitur statim canescat. E contra in *Uthonia* sit Fons quo si quis abluitur non canescit amplius, ad quem accedunt viri, fœminæque quæ cupiunt canitiem vitare. *Geraldus* in Topographia Hiberniæ, alique.

5. Quod in *Momonis* parte boreali duæ sint Insulae, in quarum majorem nullum fœminei sexus animal intrare potest quin statim moriatur. Quod sæpius experientia probatum refert *Cambrenfis*, *Greiserus*, alique. In minori verò Insula (quod magis mirum) nemo umquam moritur morte naturali, hinc Insula viventium dicitur. Unde morbo lethali gravissimè afflicti inde aliò transferuntur.

Hæc & plura alia Hiberniæ prodigia tradit partim *Beda*, partim *Cambrenfis*, & ex his, aliisque nosfer *Nierenbergius*, in *Histor. natur. lib. 2. cap. 1. 2. &c.*

ANGLIA, ET SCOTIA.

DE Anglia sic scribit Joannes Boëmus in descriptione Europæ cap. 26. Ambitus illius quadragies octies, & septuaginta millibus passuum constat. Dies illic longissimus 17. horarum deprehenditur, & æstate lucidæ sunt noctes. Formam habet triangularem instar *Ciciliæ* insulæ: Provincias plures nominatas supra art. 6.

Sunt Angli cæruleis oculis, facie adeò venusta, & staturâ procerâ, ut beatissimus Pontifex *Gregorius* cum forte Anglorum pueros Romæ videret: Bene, inquit, Angli dicuntur, quia vultu nitent ut Angeli, oportet illis ministrari iter salutis æternæ, quod per *Augustinum Monachum* eo delegatum incepit.

Lupos

Lupos Anglia non gignit, & ideo pecus sine cura secutum est. Non gignit etiam Vinum, sed metallis dives est, ut argento, cupro, plumbo. In fine & margaritæ & lapis mirabilis nomine Gagates qui ardet in aqua, & oleo extinguitur. Urbes & Villas habet numero multas, quarum caput Londinum cæterarum longè maxima. Ita idem Joannes Bohemus, &c. De Anglia plura hic in fine. *Parlamentum* in Anglia comprehendit Domum (ut vocant) Superiorem & Inferiorem. In Superiori sedent quinque gradus Nobilium, scilicet Duces, Marchiones, Comites, Vicecomites, Barones, & in his Episcopi. Filii prædictorum, quantumvis sint Ducum non habent locum in domo superiori, sed tantum inferiori, donec Rex per Litteras patentes illos evehat ad superiorem.

Propositiones conclusæ in domo inferiori, debent deferri ad superiorem, nec potest aliquid ab utraque authenticè & finaliter concludi sine Regis permisso aut approbatione. Ita Moretus, alique.

Scotia est Angliæ contermina, sic ut ab Anglia nullo separatur fæcto maris, sed tantum uno monte, & fluminibus, non magnis. Terra multum montosa est, & maxime ad Septentrionem ubi mari alluitur. Triditur illic tempore brumali, aliquando diem esse triduum horarum. Reperiri etiam ibi Arborem, cuius fructus in aquam subjectam decedentes, mox in volucres formentur & evolent, ideo volucres has Antefores Scoticas appellant: quamvis sint qui tradant Arborem hanc apud Orcades insulas reperiri. Scribit S. Hieronymus contra Jovinianum lib. 2. Sui tempore Scotos carnibus humanis vesci, & quosdam eorum partes in maximis deliciis habuisse, seque adolescentulum in Gallia id vidisse, uti ex ipso aliqui notant. Sed vide quantum vim postea habuerit Catholica Religio, ex S. Chrysostomo serm. de Pentecost. sic scribente: Ante hoc, inquit, quoties in Britannia humanis vescabantur carnibus, nunc jejuniis refectio animam. Plura de Scotia Joan. Major in hist. Scotica.

Urbes in Scotia præcipuæ sunt Edinburgum, & Glasquensis urbs, olim sedes Archiepiscopalis, Urbs quæ dicitur Sancti Andree, & alia quæ dicitur Aberdonia: & in utraque postrema est pridem fundata Universitas. Sicut & pridem in Anglia Universitas Cantabrigensis, & Oxoniensis, hujus olim singularem excellentiam, & Collegiorum frequentiam annotat accuratè Justus Lipsius in suo Lovanio.

I T A L I A.

De Italia sic tradit Solinus & alii. Longitudo eius ab Augusta prætoria, per Romam, Capuamque porrecta usque ad oppidum Rhegium, decies centena & viginti millia passuum esse colligitur. Latitudo verò quadringenta decem, ubi latior, ubi brevior centum triginta sex: habetque umbilicum in Agro Rheatino, qui dudum ex latere Maris superi Rubiconem fluvium pro finibus habuit.

Est Italia metallis gravior, ubique Vitalis & perennis salubritas, eximia cæli temperies, campi fertiles, apici colles, innoxii saltus, opaca nemora, munifica Sylvarum genera, mira frugum, Vitium, & oleatum fertilitas, nobilia pecori Vellera, opima tauris colla, perspicui & piscosi lacus, flumina, fontefque saluberrimi, portus plurimi; ipsa avidè ad mortales juvandos in maria procurrens, & velut gremium omnium Gentium commercio pandens, ut verè dicta sit à quibusdam, Terrarum omnium alumna, atque eadem parens cælestium providentiâ electa, quæ ipsa congregaret imperia, mollietque effertatum Gentium ritus; discordes ad colloquia linguas munere litterarum, latinoque sermone congregaret.

Figura Italiæ est quasi Cruris humani Limes illius à Septentrione sunt Alpes montes, qui separant eam à Germania.

Ab Oriente habet mare Mediterraneum quod dicitur Adriaticum. A Meridie adjacet mare Inferum sive Tuscanum.

Ad Occidentem unam habet partem Alpium cum fluvio Var quibus terminatur ex parte Franciæ & Sabaudia.

Principes Italiæ maximi sunt, Pontifex Romanus, cui subest ducatus Spoletanus, Urbini, & Ferraria; Marchionatus Anconitanus, Romaniola, Bononia, & ducatus Beneventanus in regno Neapolitano.

Dux Florentinus, familiæ de Medicis, qui possidet maxima ex parte ditionem Toscanam. Dux Sabaudia, qui tenet ditionem Pedemontanam &c.

Dux Mantuanus, familiæ de Gonzaga, habet Ducatum sui nominis & Montferatensem. Dux Parmensis, domus Farnesæ, tenet Ducatum Parmæ & Placentiæ. Dux Mutinensis familiæ Desteus, possidet ducatum Modenæ, & Regio. Princeps de Maffano familiæ Cibo, habet Principatum sui nominis. Est & Princeps de Monaco, familiæ Grimaldi, aliaque familiæ illustres.

Respublica etiam in Italia sunt Quatuor: duæ majores, Veneta & Genuensis; duæ minores, Lucana, & S. Martini.

Urbes Italiæ præcipuæ sunt hæ, quæ singulari decorantur epitheto. Roma dicitur, urbs Sancta: Neapolis, nobilis: Florentia, pulchra: Genua, superba: Mediolanum, magna: Ravenna, antiqua: Venetia, opulenta: Padua, docta: Bononia, pinguis, ratione solida.

Episcopatus in nulla Orbis Regione plures quam in Italia.

Universitates etiam sunt præ aliis plurimæ, scilicet Paduæ, Venetiæ, Turini, Paviæ, Siennæ, Bononiæ, Romæ, Ferrariæ, Maceratæ, Fermini, Neapolis, Salerni &c.

rsde
kin

theo-
logia

P. IV
2-5

177

177

177

177

177

177

177

177

177

177

177

GALLIA.

Gallia, de cuius Regibus supra *Art. 7.* & Episcopis pag. 54. non potest breviter & eleganter melius describi, quam apud *Baptistam Mantuanum* in suo *Dionysio* lib. 2. sic eam metricè exponentem.

Gallia terreni pars est non infima mundi,
Sed longè latèque patens, Hispanica tangit
Oppida ab occasu. Sese conjungit ab ortu
Italix: nostro hinc pelago qua respicit Austrum
Clauditur, Oceano geminas quâ respicit Urfas,
Unde venit Boreas hybernaque frigora surgunt,
Et Vada Theutonici tangit vastissima Rheni.
Terra hominum, frugumque ferax, armenta, gregesque,
Uberibus pascens glebis, non languida Cælo
Tabifico: non mortiferis infesta Venenis
Ut Lybiæ, non perpetuis adoperta pruinis,
Sicut hyperborei montes; non torrida ab æstu,
Qui faciat steriles, ut decolor India, campos.
Non etiam noctis pallens Semestribus umbris
Quale sub Arcturo positum mare, & ultima Thule:
Sed nec ut Ægyptus, quæ fusa palustribus undis,
Sed Cælo, & teneræ fecunda Ulligine terræ.

GERMANIA.

Germania, de cuius Imperatoribus &c. supra *Art. 3.* Regio Europæ amplissima, tota Septentrionalis, pluribus constat Regnis, & Provinciis, de quibus fufius qui supra *Joannes Bodinus* *Cap. 12.* Germaniæ norma sic pridem metricè breviterque exponitur.

Gens invicta manet, toto notissima mundo,
Terra ubi se devexa globo demittit in Arcton,
Solis, & algoris patiens, durique laboris,
Ingrata ignavam Vitæ tolerare quietem.
Indigena haud aliâ ducens primordia Gente,
Sed Cælo producta suo, Demogorgonis alvus
Protulerat patulas ubi cuncta creata sub auras.
Germanos vocitant Itali, sed Græcus Adelfhos,
Quod fratrum soleant inter se vivere more:
Nomen nobilibus quod adhuc Venerabile nostris
Pectoribus, similes ingentes corporis artus
Prædiga cui natura dedit: per lactea colla
Candida proceris tollentes corpora membris.
Flava coma est, flaventque oculi, gratæque coloris
Temperie justam retinent suâ membra staturam.
Vox habitum mentis cum gestu, & pectora prodit,
Vox quæ nil muliebri sonat, sed tota Virilis
Martia crassiloquo testatur corda palato,
Quæque fidem Sancto, & constanti pectore servet
Religionis amans, superumque, & cultor Honesti,
Et Veri, Justique tenax, mens consona labris,
Ficta coloratæ fugiens mendacia lingua.

Dum hæc scribo, venam & mihi, licet siccam & senilem, excitat opportunè JACOBI II. quæ nunc celebratur Londini lætissima coronatio.

DE ANGLIA AC HIBERNIA

Authoris recens Votum.

Anglia sis felix! Europa maxima nostra
Insula, tot Fidei, Cælique, Solisque, Marisque
Muneribus decorata, sacris totque inclytâ bellis,
Perque Mare & Terras partis celebrata triumphis.